

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
כ"א אלול תשע"א

פרשה:
פרשת נצבים וילך

כותרת:
חתונה בלי אופציה של גירושין...

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת נצבים-וילך

חתונה בלי אופציה של גירושין...

בימים אלו מלאו שש שנים להוריקאן "קטרינה" שכמעט והטביעה את ניו אורלינס. כמה חודשים אחרי ההוריקאן, בכינוס השלוחות העולמי בניו-יורק, סיפרה השליחה מניו אורלינס את הסיפור שלהם, כיצד התברר להם ברגע נורא אחד שלפתע הם מוכרחים לעזוב את הבית במהירות, כי נותרו שעות ספורות בלבד לפני שהם נתקעים שם...

זמן לארוז את החפצים - לא היה להם. הם היו מוכרחים לחטוף כמה דברים במהירות ולעזוב מיד את העיר. נו, מה הדבר הכי חשוב שזוג צריך לקחת איתו כאשר הוא נוטש את הבית ולא בטוח אם משהו ישאר כאשר הוא ישוב לשם?...

יש כאלה שיאמרו שהכי נחוץ לקחת את האלבום של החתונה או תמונות של הילדים, שהרי בסופו של דבר אלו דברים שאי אפשר לשחזרם. אחרים יאמרו: תפילין, הרי יהודי צריך להניח תפילין בכל יום. אבל השליחה אמרה משהו שרוב השלוחות באולם לא חשבו עליו.

הכתובה! היא לקחה את הכתובה!

מדוע דווקא את הכתובה?

לשם כך כדאי להקדים דברי רקע קצרים: הכתובה היא תקנה מימי בית שני שתיקן שמעון בן שטח שהיה נשיא הסנהדרין בתקופת אלכסנדר ינאי, והיא נועדה כדי להגן על האשה.

בחלק הראשון של הכתובה העדים מצהירים שהחתן ביקש מהכלה שתהיה לו לאשה, ובעזרת ה' הוא יעבוד ויכבד ויזון ויפרנס וילביש את אשתו בבגדים כדרך אנשים בישראל המפרנסים את נשותיהם ברווח ולא בקמצנות. במילים פשוטות: הבעל מתחייב לדאוג לאשתו בצורה הכי מעולה, מכובדת וג'נטלמנית כיאה וכיאות לגבר יהודי.

אבל החלק היותר חשוב בכתובה היא ההתחייבות של הבעל על הסכום שאותו הוא מתחייב להעניק לאשתו אם הם יתגרשו חלילה. הבעל מתחייב שהיא תוכל לגבות את הסכום הזה מכל הנכסים ששייכים לו. כך גם אם ח"ו היא תתאלמן, הרי שנכסי בעלה משועבדים אליה ויהיה לה מקור קיום לאחר מכן.

חכמים הקפידו והחמירו מאד בנושא הכתובה, וקבעו שאסור לאשה לשהות במחיצת בעלה אם הכתובה אינה קיימת. זוהי הסיבה שכותבים וחותמים על הכתובה עוד לפני החופה. הזוג אמנם לא צריך לסחוב את הכתובה לכל חופשה שהם נוסעים, אבל הכתובה צריכה להיות קיימת במקום שמור בבית. אם הכתובה נאבדה או נשרפה חייבים לכתוב מיד כתובה חדשה.

וכל כך למה? חכמים רצו להגן על האשה "שלא תהא קלה בעיניו להוציאה". הכתובה מגינה על זכויותיה. אם לא תהיה כתובה (שהיא, כאמור, ההתחייבות הכספית של הבעל) הוא לא יחשוב יותר מידי לפני שהוא יתגרש. אבל ברגע שהיא תנפנף לו עם הכתובה - הרבה בעלים רגזניים יירגעו מהר, משום שהם יודעים שזה הולך לעלות להם הרבה כסף...

קורה לעתים שזוג צעיר וטרי מגיע בליל החתונה לביתו אחרי שעות ארוכות של שמחה, הם מחפשים את הכתובה בין כל המתנות והמעטפות, ולא מצליחים למצוא אותה. הם מתקשרים להורים, מחפשים, ואם עדיין לא מוצאים את הכתובה - אין ברירה אלא להתקשר לרב בשעות הלילה המאוחרות, ואז צריך להביא שוב את העדים ולכתוב מחדש את הכתובה.

הסכום שכותבים היום בכתובה הוא סכום סמלי: מאתיים זוז. אבל יש כאלה - במיוחד אצל הספרדים - שמתעקשים שבכתובה יהיה נקוב סכום גדול למקרה של גירושין. בעיניהם זה מהווה כבוד לכלה ולמשפחה שמוכנים להבטיח לה סכום משמעותי וגדול יותר.

מסופר שבאחת הערים בישראל התקיימו שתי חתונות בלילה אחד. חתונה אחת של משפחה אשכנזית וחתונה נוספת של משפחה ספרדית. שתי המשפחות הזמינו את אותו רב שיסדר להם חופה וקידושין. הספרדים קבעו את החופה לשעה מוקדמת יותר, והרב פנה בתחילה לשם כדי לסדר את הקידושין. כשבאו בני המשפחה האשכנזית בשעה הנקובה לקחת את הרב לחתונה שלהם, הם גילו להפתעתם שהספרדים עומדים עוד לפני החופה... מה קרה? התעוררה מריבה! אחי הכלה תובעים בתוקף שיכתבו בכתובה סכום כסף גדול יותר ומשפחת החתן מתנגדת. לפתע קם הרב ממקומו והודיע שהוא פונה כעת לחתונה השניה שהוא הוזמן אליה לסדר קידושין והוא מקווה שכשהוא יחזור מהחתונה האשכנזית - הם כבר יסיימו את המריבה. כשהמשפחה הספרדית ראו שהם עומדים לאבד את הרב - הם ויתרו ומיד ניגשו לחופה.

הגמרא מספרת על רבי יוחנן בן זכאי שהיה המנהיג של העם היהודי בתקופה של חורבן בית המקדש השני, ש"היה רוכב על החמור והיה יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכין אחריו". תוך כדי הנסיעה, רבי יוחנן ראה מרחוק בחורה צעירה שמלקטת אוכל בתוך הזבל, נוברת באשפתות, וניכר שהיא סובלת מרעב. כשהיא הבחינה ברבי יוחנן בן זכאי היא "עמדה לפניו אמרה לו רבי פרנסני, אמר לה בת מי את, אמרה לו בת נקדימון בן גוריון אני".

נקדימון בן גוריון היה אחד משלושת עשירי ירושלים, והנה כאן עומדת ביתו ומחפשת אוכל באשפה. שאל אותה רבי יוחנן: "בתי, ממון של בית אביך היכן הלך?" - איפה נעלם כל הכסף של המשפחה? היא השיבה: האם אינך מכיר את המשל הידוע על "מלח ממון חסר"? המלח תפקידו לשמר את האוכל, ובירושלים היו אומרים שצריך גם למלוח את הכסף כדי שהוא ישתמר ולא יאבד. וכיצד מולחים את הכסף? ע"י נתינת צדקה. והם לא מלחו את הכסף (כלומר: לא נתנו צדקה) ולכן הכסף נאבד להם.

המשיך רבי יוחנן להתעניין אצלה: "ושל בית חמיך היכן הוא?" - איפה הכסף של השווער שלך? והיא השיבה שגם הכסף הזה נאבד. הגמרא מספרת שהיא המשיכה ואמרה לרבי יוחנן: "אמרה לו רבי, זכור אתה כשחתמת על כתובתי, אמר להן לתלמידיו זכור אני כשחתמת על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אבוח חוץ משל חמיה". כשרבי יוחנן סיפר זאת, הוא פרץ בבכי (כתובות סו, ב). הרי לנו שבתקופה ההיא היו כותבים בכתובה סכום משמעותי גבוה שבאמת היה ניתן לפרנס בו את האשה.

בימינו זה נשמע מובן מאליו, יש הסכמי נישואין ברורים וחוקים קבועים בקשר לגירושין כאשר הבעל צריך לחלוק עם האשה את כל רכושו וכו' וכו', ולכן זה נשמע מיותר. אבל לפני יותר מאלפיים שנה, אצל שום עם אחר לא היה נשמע כדבר הזה. רק בעם היהודי כיבדו והגנו על כבוד האשה. היהדות היא זו שהנחילה לעולם כולו את החוקים שמגינים על כבוד האשה.

הרבי תמיד חזר והזכיר שפרשת נצבים נקראת תמיד בשבת שלפני ראש השנה. בתחילת הפרשה משה רבינו מודיע לעם ישראל על ה"ברית" שהקב"ה עשה עם בני ישראל, "אתם נצבים ... לעברך בברית אשר ה' כורת עמך היום". כשם שחתונה נקראת "ברית נישואין" ובני הזוג מבטיחים להיות נאמנים אחד לשני לנצח, כך גם בנישואין של עם ישראל עם הקב"ה הוא כרת עמנו ברית שנהיה נאמנים לו לנצח. כשם שבחתונה רגילה ישנה כתובה - כך גם הקב"ה כתב כתובה לעם ישראל שהיא תהיה עדות חיה להתחייבות שיש להקב"ה כלפי עם ישראל, וגם זה כתוב בפרשת וילך: "לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלוקיכם והיה שם בך לעד" (דברים לא, כו).

גם בברית הזאת, הקב"ה הורה שיניחו את הכתובה הזאת, את התורה, במקום השמור ביותר - בתוך קודש הקודשים ליד ארון הברית כדי שחלילה לא יהיה רגע אחד ללא הכתובה.

מה שמאפיין במיוחד את "כתובת הנישואין" של הקב"ה וכנסת ישראל, שאין בה את האופציה של גירושין. בכתובה הזאת הקב"ה התחייב שהוא לעולם לא יחליף את עם ישראל באומה אחרת. הוא אמנם יכול 'להתאכזב' לפעמים מההתנהגות של 'אשתו', הוא אפילו יכול להגלות את עם ישראל מארצו, אבל תמיד כנסת ישראל תשאר האשה של הקב"ה

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד